

HİTİTÇE ÇİVİ YAZILI METİNLERDE ^{MUNUS(MEŞ)}KAR.KID

Turgut YİĞİT

Boğazköy arşivi metinlerinde bu sumerogramın tespit edildiği yerler ve kullanımı, anlamı üzerinde durmadan önce, çok kısa olmak üzere, Eski Mezopotamya kültürlerindeki anlamı üzerinde durmak gerekir. Zira bu kelime Hititçe çivi yazılı metinlerde sadece sumerogram karşılığı ile yer almaktadır.

Sumerce “KAR.KID”ın karşılığı olarak “fahişe” verilmektedir¹. Aynı kelimenin Akkadcası ise “harimtu” olarak çivi yazılı metinlerde yer alır². “KAR.KID” ile “harimtu”nun aynı anlamda olduğunu, aynı metnin hem Sumercesi hem de Akkadcasının verildiği belgeler vasıtasıyla da tespit edebiliyoruz. Ninive’deki Asurbanipal kitaplığında bulunan “ana ittusu”(vadesi gelinceye kadar) deyimini ile başladığı için böyle adlandırılan kanun tabletleri, Asurlu katiplere Sumerce öğretmek amacıyla Sumerce ve Asurca olarak yazılmıştır. Bu kanunun 7.tablet kolon II 23-24’te “KAR.KID” ve “harimtu” iki kez birbirinin karşılığı olarak kullanılmıştır³. Bunun başka örnekleri de mevcuttur⁴.

Akkadca belgelerde hem Sumercesi ile “KAR.KID” hem de “harimtu” kullanılmıştır⁵. Gilgamiş Destanı’nın Asurca versiyonunda hem “harimtu”⁶ hem de “^{MUNUS}KAR.KID^{MEŞ}”⁷ görülmektedir. Asur Kanunları’nda da bu kelime “^{MUNUS}KAR.KID” olarak alınmıştır⁸.

¹ P.A.Deimel, Sumerisches Lexikon, II/3, Roma 1930, s.720; The Assyrian Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago (CAD), vol. 6 (1956), s.101; J.Friedrich, Hethitisches Wörterbuch, Heidelberg 1952, s.280; R.Labat, Manuel d’epigraphie Akkadienne, Paris 1963, s.173; C.Rüster-E.Neu, Hethitischen Zeichenlexikon, Wiesbaden 1989, s.330.

² CAD vol. 6, s.101; Labat, a.g.e., s.173,303.

³ B.Landsberger, Die Serie ana ittusu, Roma 1937, s.96-97.

⁴ Bu örnekler için bak. CAD vol. 6, s.101.

⁵ Bak. CAD vol. 6, s.101 “harimtu”, s.102 “harimtu”.

⁶ R.Champbell Thompson, The Epic of Gilgamish, Text, Transliteration, Notes, Oxford 1930, Tablet I kolon III 19, 41, 46, 49; kol. IV 30, 31, 42; Tablet VII (bu tablet Eski Babil versiyonudur) kol.II 4,9; kol.IV 12, 16; Tablet VIII kol. III 35.

Eski Mezopotamya'da, yazılı belgeler vasıtasıyla, söz konusu iki kelimeyle de ifade edilen bir "kutsal fahişe" ya da "tapınak fahişesi" kurumu bulunduğunu biliyoruz. Tapınaklarda tanrıça adına erkeklerle birlikte olan rahibeler vardı. Niteliklerinden biri de aşk tanrıçalığı olan Istar (Sum. Inanna) ile ilgili olarak bu kurum karşımıza çıkar. Gilgameş Destanı'nda vahşi Engidu'yu ehlileştirip toplum içine çıkarma görevinin bir fahişeye verildiği görülmektedir⁹. Fahişe, Engidu'yu ehlileştirip vahşi hayvanlardan uzaklaştırdıktan sonra, ona "gel seni Uruk'a Anu ve Istar'ın kutsal tapınağına götürüyüm"¹⁰ demektedir. Destandaki başka ifadelerle de fahişelerin Istar tapınağına bağlı olduğu anlaşılmaktadır¹¹. Sumer kültüründe tapınak fahişeliğine ve bu kurumun Tanrıça Inanna ile olan ilişkisini biliyoruz¹². Tapınakta tanrıça adına erkeklerle birlikte olan rahibeler başlarını örtüyorlardı; ancak sokak fahişeleri ve köle kızların başları örtülü değildi¹³. Burada önemli olan tapınak fahişesi ile sıradan fahişenin birbirinden kesinlikle ayrı tutulmak istenmesidir. Daha sonraki zamana ait Asur Kanunları'nda evli veya dul kadınların sokağa çıkarken başlarını örtmeleri gerektiği, evli olmayanların ise başının açık olacağı belirtilir.

⁷ Thompson, a.g.e., Tablet VI 166'da transkripsiyonda "sal harimati" olarak verilmekle beraber orijinal metnin kopyasında (Pl. 25 166'da) "MUNUS KAR.KIDMEŠ" okunmaktadır.

⁸ O.Schroeder, Keilschrifttexte aus Assur verschiedenen Inhalts (KAV), Leipzig 1920, I V 66,68,77; VII 57,87. Transkripsiyon ve tercüme için bak. G.R.Driver-J.C.Miles, The Assyrian Laws, Oxford 1935, s.406,408,418,420 (madde 40,49,52). Transkripsiyonda "KAR.LIL" olarak verilmektedir.

⁹ Gilgameş Destanı, Tablet I kol.III ve IV. Bak. R.Champbell Thompson, The Epic of Gilgameş, A new translation..., London 1928, s.11 vd.; M.Ramazanoğlu, Gilgameş Destanı, 2.bas., İstanbul 1989 (1.bas., İst.1942), s.22 vd.; N.K.Sandars, The Epic of Gilgameş, 1962, s.62 vd.; E.A.Speiser, "The Epic of Gilgameş," ANET 1969, s.74 vd.; S.Dalley, Myths from Mesopotamia, Oxford 1991, s.4 vd.

¹⁰ Gilgameş Destanı, Tablet I kol. IV 36-37. Ramazanoğlu, a.g.e., s.25; Sandars, a.g.e., s.63; Speiser, a.g.e., s.75.

¹¹ Gilgameş Destanı, Tablet VI 165-166. Thompson, a.g.e., s.35; Ramazanoğlu, a.g.e., s.54; Speiser, a.g.e., s.85.

¹² Herodotos da Babil geleneğinde buna benzer, tapınak fahişeliği olarak kabul edilebilecek bir uygulamayı nakleder (Herodotos I 199). Buna göre her kadın, ister zengin ister fakir, ömründe bir kez kendini Aphrodite tapınağında bir yabancıya sunmak zorundadır. Ancak bu şekilde tanrıçaya olan yükümlülüğünü yerine getirmektedir (Bak. Herodot Tarihi, çev. M.Ökmen, ist. 1983, s.85-86). Kutsal fahişeliğe pek çok önasya kültüründe rastlamak mümkündür. Kıbrıs'ta Fenikeliler'de vs. Hatta Tevrat'a göre İbraniler arasında Tevrat'tan önce de vardı. Tevrat'la bu yasaklanmaktadır (Tesniye, Bap 23:18).

¹³ H.Schmökel, Kulturgeschichte des Alten Orient, Stuttgart 1961, s.37.

Ancak bu kanunlarda fahişelerin örtünmesi kesinlikle yasak edilmiştir¹⁴. Burada dikkat çekilmesi gereken, yazılı belgelerde tapınak fahişesi ve sıradan fahişe için aynı kelimelerin kullanılmış olmasıdır¹⁵. Eski Mezopotamya'da tapınak fahişeliği ile ilgili olarak pek çok örnek ele alınıp konu derinliğine incelenebilirse de, burada amacımız asıl konumuz olan Boğazköy arşivi çivi yazılı metinlerinde ^{MUNUS.(MEŞ)}KAR.KID konusuna temel oluşturmaktır.

Hititçe çivi yazılı metinlerde de karşımıza çıkan "^{MUNUS}KAR.KID" ya da çoğul şekliyle "^{MUNUS.MEŞ}KARKID" in çevirilerde Almanca karşılığı olarak "Dirne, Prostituierte," İngilizce "harlot, prostitute" (yani "fahişe") verilmektedir. Sözlüklerde ve bu sumerogramı içeren başka eserlerde de aynı anlamda yer alır¹⁶. Hititçe metinlerde Sumerce anlamı dolayısıyla böyle bir karşılık verilmiş ve bu sumerogramla belirtilen kadın ve kadınlar topluluğunun kelimenin yansıttığı işlevle ilgili olabilecekleri baştan kabul edilmiştir. Akkadca "harimtu" Hititçe metinlerde rastlanmazken, kelimenin Hititçe karşılığı da tespit edilememiştir.

^{MUNUS.(MEŞ)}KAR.KID, genellikle bayram törenlerini konu alan metinlerde¹⁷ ya da başka ritüellerde¹⁸ karşımıza çıkmaktadır. Mitolojik içerikli¹⁹, tarihsel içerikli²⁰ metinlerde ve kanunlarda²¹ birer kez geçer.

Metinlerde genellikle çoğul olarak karşımıza çıkmaktadır (^{MUNUS.MEŞ}KARKID). Kimi zaman bu grubun sayısı da belirtilmektedir. 15 ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID²², 12 ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID²³, 2 ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID²⁴

¹⁴ Orta Asur Kanunları, madde 40: Driver-Miles, a.g.c, s.406-408; M.Tosun-K.Yalvaç, Sumer, Babil, Assur Kanunları ve Ammi-Şaduqa Fermanı, Ankara 1975, s.352.

¹⁵ Yine bu kelimeyi karşılayan Akkadca "samhatu" vardır. Bak. CAD, Vol.17, part I, s.311-312.

¹⁶ Friedrich, a.g.e., s.280; H.Otten, "Zur Kontinuität eines altanatolischen Kultes" ZA NF 19(53) (1959), s.181; H.A.Hoffner, "An English-Hittite Glossary" RHA 25(1967), s.71; F.P.Daddi, Mestieri, professioni e dignità nell'Anatolia itta, Roma 1982, s.415.

¹⁷ KBo XII 102 I 1; KBo XVII 9 IV 6; KBo XXIII 74 II 10; 97 I 2,4,8,9,15, ay.2,3,19; KBo XXV 14 II 4; KBo XXX 16 ay. 7; KUB II 3 II 18,20; KUB X 91 II 9; KUB LV 1 II 3; KUB LVI 46 I 26; KUB LVII 76 öy. 17,18,19; 77 3,4; 95 V 2; KUB LVIII 63 III 7,8; IBoT I 29 ay. 48,56.

¹⁸ KBo XIV 98 I 14; KUB XXIV 7 I 11; KUB XXXIX 93 öy. 5.

¹⁹ KBo XXVI 101 3,6 (KBo XXVI 101+X 47 c 28,31)

²⁰ KUB XXVI 77 I 18.

²¹ KBo VI 26 III 47= KUB XXIX 34 IV 24.

²² KUB LVII 76 öy. 17; KUB LVIII 63 III 7.

²³ IBoT I 29 ay.48.

gibi. Kimi zaman da tek olduğu vurgulanmaktadır. I ^{MUNUS}KAR.KID şeklinde²⁵. Buna göre ^{MUNUS(MEŞ)}KAR.KID bir grup olarak bulunmakta, bayram törenlerinde ve ritüallerde grup olarak olduğu gibi, tek tek de rol almaktaydılar. Mitolojik, tarihsel içerikli metinler ve kanunlarda da tek olarak geçmektedirler. Zaten bu metinlerde ilgili pasajlarda konunun gelişiminden de bunlardan tek olarak bahsedildiği anlaşılmaktadır.

Bunların yanı sıra üç metinde UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KARKID²⁶ ve bir metinde de GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID²⁷ geçer. Tümü bayram törenlerini konu alan metinlerdedir. Tarihsel içerikli olarak söz ettiğimiz belgede de DUMU ^{MUNUS}KAR.KID olarak okunmaktadır²⁸

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, ^{MUNUS(MEŞ)}KAR.KID genellikle bayram törenlerini konu alan metinlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu metinlerde, törenlerde aldıkları rol vasıtasıyla görünürler. Bu da, bu törenlerde rol alan pek çok başkasından daha çok dikkat çekici ve daha ayrı bir konumda değildir. Ayrıca yer aldığı tüm bayram törenleri göz önünde bulundurulduğunda ^{MUNUS(MEŞ)}KAR.KID'in törende mutlaka belli bir rolde, belli bir görevde bulunmadıkları ortaya çıkar.

Bayram törenini konu alan bir metinde ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID ve 2 ^{LU.MEŞ}UR.BAR.RA (Kurt Adam)'nın tanrının önünde dans ettiklerinden bahsedilir. GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID ve ^{MUNUS}SANGA ^DTetewatti, törenin bu kısmında "önden yürürler" ve sonra da dansı bitirirler²⁹. Anlatımdan belli olduğu gibi burada ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID törende dans eden kadınlardır.

Metinde geçen GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID ("KAR.KID"lerin Büyüğü) her halde bu kadınlar grubunun başkanı olmalıdır (Nitekim yukarıda değindiğimiz ve aşağıda bir başka metin vasıtasıyla ele alacağımız gibi

²⁴ KBo XXV 14 II 4; KBo XVII 9 IV 6.

²⁵ KUB LVII 76 öy. 18,19; KUB LVIII 63 III 8.

²⁶ KUB II 3 II 18,20; I.Singer'in The Hittite KILAM Festival, II, Wiesbaden 1984 (StBoT 27), s.70'deki tamamlamasına göre: KUB XXIII 74 10; yine Singer, a.g.e., s.72'ye göre: Izmir 1270+1271+1272, obv. II 4.

²⁷ KBo XXIII 97 I 9, 15.

²⁸ KUB XXVI 77 I 18.

²⁹ KBo XXIII 97 I 8-11. Bu metnin transkripsiyonu için bak. Daddi, a.g.e., s.416. Transkripsiyon ve tercümesi için bak. Daddi, "Osservazioni su alcuni teonimi hattici," Hittite and Other Anatolian and Near Eastern Studies in Honour of Sedat Alp, Ankara 1992, s.103-104.

UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID=“KAR.KID’lerin Başı” kaydına da rastlanır). Burada GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID iki kez geçer ve her ikisinde de ^{MUNUS}SANGA ^DTetewatti (^DTetewatti’nin Rahibesi) ile birlikte hareket etmektedir³⁰. Metindeki ifadelere bakılarak ikisinin törenin bu kısmını idare ettikleri söylenebilir. GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID şüphesiz başında bulunduğu grubun büyüğü (idarecisi³¹) olma sıfatıyla, törenin grubunun yer aldığı kısmında yine bununla uyumlu olarak görev alıyor olmalıydı. Nitekim, rahibelerin de bayram törenlerinde idareci olarak görev aldıklarını biliyoruz³².

UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID (KAR.KID’lerin Başı) de herhalde GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID gibi, bu grubun liderini tanımlıyordu. Biri tamamlama yoluyla elde edilen, üç ayrı metinde geçtiğinden bahsetmiştik³³. Tamamlama yoluyla elde edildiği metin çok kırıktır ve tam olarak anlaşılacakla beraber, bütün olarak ele geçen diğer metinle³⁴ konuları arasındaki paralellik dikkati çekmektedir. Burada bayram töreninden bir sahne anlatılmaktadır: “Ocağın yanında, bir *marnuwan* havuzunda iki çıplak komedyen var. Onlar havuzun içinde çömelmişlerdir. ^{MUNUS}A-MA.DINGIR^{LIM} ^DTitiutti (^DTitiutti’nin Rahibesi) ve UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID üç kez *marnuwan* havuzunun etrafında koşarlar. UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID bir tahta hançer tutar. Onun önünde ^{LU}SANGA ^DTitiutti (^DTitiutti’nin Rahibi) yürür. ^{LU}SANGA (Rahip) bir asa tutar...”³⁵.

Bu pasajda, GAL ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID açısından değindiğimiz gibi, rahibe ile ve burada rahiple de birlikte hareket etmesi dikkati çeker. UGULA ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID tek başına, yani grubundan ayrı olarak görülür. Metinde ^{MUNUS.MEŞ}KAR.KID’in bayram töreninde herhangi bir rol aldığından bahis yoktur.

³⁰ KBo XXIII 97 I 9,15.

³¹ Otten, a.g.e, s.181.

³² M.Darga, Eski Anadolu’da Kadın, İstanbul 1984, s.73 vd.

³³ Bak. dn.27.

³⁴ KUB II 3 II.

³⁵ KUB II 3 II 13-22. Transkripsiyon için bak. Singer, a.g.e, s.64, tercüme için bak. Otten, a.g.e., s.182, Singer, The Hittite KILAM Festival I, s.78. Singer, aynı yer dn.59’da buradaki ^{LU}SANGA ^DTitiutti ile ^{SAL}AMA.DINGIR^{LIM} ^DTitiutti’nin muhtemelen aynı kişi olduğunu belirtir.

MUNUS.MEŞKAR.KID'in törenlerde değişik durumlarda karşımıza çıktıklarından söz etmiştik. Bir metinde koyun kurbanı ile ilgili sahnede bunlar da yer almaktadırlar. Kurban olayındaki rolleri net olarak anlaşılamamakla beraber IGI.DU₈.A insanların bunlara koyun verdikleri ve koyunun kralın önünde kesildiği anlatılıyor³⁶.

15 MUNUS.MEŞKAR.KID ve 15 LU.MEŞUR.BAR.RA'nın birlikte geçtiği başka bir metnin de anlaşılması güçtür. Burada I MUNUSKAR.KID ve I LUUR.BAR.RA iki kez üst üste birlikte geçerler. Ancak ne yaptıklarına dair ifadeler yoktur. Metindeki bu sıralama, bunların bayram töreni esnasında tören alanındaki duruşlarını aksettiriyor olabileceğini, en azından bayram törenindeki bir sahnenin tasvirinin yapıldığını akla getiriyor. MUNUS.MEŞKAR.KID'in yer aldığı kısmın önündeki satırlarda da "300 koyun getirilmesi, çobanların başının 'önden koşması', açıcıların koyunları getirmesi" anlatılır³⁷.

Tabletin çok kırık olması dolayısıyla bir anlam elde edilemeyen, MUNUS.MEŞKAR.KID'in geçtiği bir metin³⁸, son olarak üzerinde durduğumuz metnin duplikatıdır. Her ne kadar ilişkisi açıkca kurulmasa da okunabilen kısımları dolayısıyla benzerlik gösteren, yine MUNUS.MEŞKAR.KID'in yer aldığı bir başka fragman³⁹ da vardır.

Bayram törenini konu alan bir metinde MUNUS.MEŞKAR.KID bir kez geçmekte ve LUHUB.BI (Dansçı erkek) ile birlikte görünmektedir⁴⁰. Bu durumda, her ne kadar dans edildiğine dair burada açık bir ifade yoksa da, ilk olarak değindiğimiz MUNUS.MEŞKAR.KID'in dans ettiklerine dair anlatımlar olan metni hatırlamak gerekir. MUNUS.MEŞKAR.KID'in yer aldığı satırın devamında bir meşale yakılması ve herhalde sembolik anlamı olan bazı davranışlar vardır⁴¹. Bunların doğrudan MUNUS.MEŞKAR.KID'e olan ilgisi belirsiz olduğu gibi, yorumlamak da güçtür.

Gılgamış Destanı'nın Hititçe versiyonunu içeren fragmanlardan birinde MUNUSKAR.KID iki kez geçmektedir⁴². Çok kırık olduğundan MUNUSKAR.KID'in ne münasebetle geçtiği anlaşılamamaktadır. Ancak

³⁶ KUB LVII 95 V 1-4. Transkripsiyon ve tercüme için bak. Otten, a.g.e., s.177-178.

³⁷ KUB LVII 76 I 14-20.

³⁸ KUB LVII 77.

³⁹ KUB LVIII 63 ay.

⁴⁰ KUB X 91 V 7-9. Tercüme için bak. Otten, a.g.e., s.181.

⁴¹ KUB X 91 II 9-10.

⁴² KBo XXVI 101 3,6 (KBo XXVI 101+KBo X 47c 28,31)

Gılgamış Destanı'nın diğer versiyonlarıyla ^{MUNUS}KAR.KID'in bu destan-daki rolünü biliyoruz; buna yukarıda değinmiştik. Hititçe nüshada da şüphesiz aynı çerçevede yer almış olmalıydı.

Hitit Kanunları'nda 189-195. maddelerde levirata, akrabalar ara-sında ve özgürlerle köleler arasındaki cinsel ilişkilere dair hükümler var-dır. Madde 194'te ^{MUNUS}KAR.KID bu bağlamda yerini alır. Kanun mad-desinin bizi ilgilendiren kısmı şöyledir: "Eğer bir kadın köle ya da ^{MUNUS}-KAR.KID'le bir baba ve onun oğlu yatarlarsa cezaya değer bir eylem değildir"⁴³. Çevirilerde ^{MUNUS}KAR.KID'in karşılığı olarak "fahişe" kulla-nılmaktadır⁴⁴.

Tarihsel içerikli bir belgede ^{MUNUS}KAR.KID ilginç bir şekilde kar-şımıza çıkar. Burada ^{MUNUS}KAR.KID'in oğlundan bahsedilmektedir. An-cak oğulun ismi kırkıktır ve bize ulaşan kısmıyla şöyledir: "...w]a-i-li DUMU ^{MUNUS}KAR.KI[D]"⁴⁵. Metin, kral Telipinu zamanına tarihlenerek⁴⁶ buradaki isim Bin-Nun tarafından Tahurw]aili olarak tamamlanmış⁴⁷ ve bu Tahurwaili'nin de 1969'da bulunan mührü vasıtasıyla Hitit krallık silsilesine dahil edilen "Büyük Kral Tahurwaili" ile aynı kişi olduğu ileri sürülmüştür⁴⁸. Eğer bu doğruysa, bir Hitit kralının annesi olarak, ^{MUNUS}-

⁴³ KBo VI 26 III 47-48= KUB XXIX 34 IV 24. Hitit Kanunları'na ilişkin yayınlardan bazılarında transkripsiyon ve tercüme için bak. J.Friedrich, Die Hethitischen Gesetze, Leiden 1959, s.84; H.A.Hoffner, The Laws of the Hittites, 1964, s.121(sadece tercüme); F.Imparati, Hitit Yasaları (çev.E.Özbayoğlu), Ankara 1992, s.178-179.

⁴⁴ Bak. dn. 43'te verilen yayınlardaki yerler ve Hitit Kanunlarına ilişkin diğer yayınların ilgili maddeleri.

Hitit Kanunları madde 191 (satır 32) ve madde 194 (satır 44)'te geçen "annaneka"nın karşılığı olarak da "fahişe" kullanılmışsa da (Friedrich, a.g.e., s.83 ve 85; Friedrich, HW, s.21) sonradan bunun için "kızkardeş" karşılığı kabul edilmiştir (Imparati, a.g.e., s.275-76; Hoffner, a.g.e., s.119 dn.2, 127; J.Friedrich-A.Kammenhuber, Hethitisches Wörterbuch, lief 1 (1975), s.76.)

⁴⁵ KUB XXVI 77 I 18.

⁴⁶ S.R.Bin-Nun, metinde geçen şahıs isimleri ve Telipinu Fermanı'nın içeriğiyle olan paralellikler dolayısıyla bu metni Telipinu zamanına vermektedir. S.R.Bin-Nun, The Tawananna in the Hittite Kingdom, Heidelberg 1975, s.222 vd. özellikle s.225. Bin-Nun burada daha önce Forrer'in de BoTU s.16*'da bu metni Telipinu'ya verdiğini be-irtir.

⁴⁷ Bin-Nun, a.g.e., s.222. Metnin transkripsiyon ve tercümesi için bak. s.223-224.

⁴⁸ Mühür baskısıyla tanınan "Büyük Kral Tahurwaili"nin, Telipinu Fermanı'nda geçen (KBo III 1 II 6,27,53) ve Telipinu'nun muhalifleri arasında yer alan, Panku tarafından ölüme mahkum edildiği halde Telipinu tarafından affedilip sürgüne yollanan Tahurwaili ile aynı kişi olduğu kabul edilir.

KAR.KID açısından çok ilginç bir durum ortaya çıkar. Sumerogramın Hititçe'deki karşılığı olarak da "fahişe" kabul edildiğinde, bir kralın annesinin fahişe olduğu sonucu ortaya çıkar ki, herhalde bu mümkün olmayacaktır. Böyle bir durumda Tahurwaili'nin annesi olarak ^{MUNUS-}KAR.KID için, burada ifade edilmek istenin, belki onun harem kadını olduğu; en azından Tahurwaili'ye karşı hasmane bir tutum dolayısıyla bir küçümseme olduğudur. Ancak bunları, kırık ismin Tahurwaili olduğunu ve bunun da daha sonra Hitit tahtına oturacak kişi olduğunu kabul edersek söyleyebiliyoruz. Bu ihtimalleri kabul etmesek de bizim için önemli olan böyle bir belgede ^{MUNUS}KAR.KID'in oğlundan bahsediliyor olmasıdır. Zira sıradan birinin adı burada yer alamazdı.

Bayram törenlerini ve diğer ritüalleri içeren metinlere göre değerlendirmeye yaparsak, ^{MUNUS.(MES)}KAR.KID, bayram törenlerinde, ritüallerde grup ya da tek olarak rol alan kadınlardır. Bir başkanları vardı. Herhalde onun liderliğinde hareket etmekte ve törenlerde onun liderliğinde rol almaktaydılar. Şüphesiz törenler dışındaki işlevlerinde de başkanları onların yöneticileriydi. Bunlar tapınak görevlisi ya da törenlerin icraasında görevli kimseler olmalıydılar. Kelimenin Mezopotamya kültürlerindeki karşılığı olan "fahişelik" işlevine dair, söz konusu metinlerden bir çıkarımda bulunmak mümkün değildir.

Ancak, Kanunlar'daki geçişi ^{MUNUS}KAR.KID'in "fahişe" anlamına uygundur. Nitekim ^{MUNUS}KAR.KID'le baba ve oğullarının birlikte olmasının ceza gerektirmediğini; hatta buna benzer kanun maddelerinde izleyebildiğimiz gibi, ceza gerektirmeyen, ancak "lanet edilecek" eylem kabul edilenler içerisinde de yer almadığını görmekteyiz. Bu da ^{MUNUS-}KAR.KID'in bu işi profesyonelce yaptığı izlenimini uyandırmaktadır. Kanunlarda geçtiği madde ve benzer konulardaki, öncesindeki ve sonrasındaki diğer maddelerin içeriğine bakarak, burada sıradan bir fahişenin söz konusu olduğu anlaşılır. Yukarıda da değindiğimiz gibi, her ne kadar ne münasebetle geçtiği anlaşılmasa da ^{MUNUS}KAR.KID'in Gilgamiş Destanı'na ait Hititçe fragmanda yer alması, yine onun "fahişe" karşılığı kullanımını destekler. Tarihsel içerikli belgedeki kullanım için ise "fahişe" anlamı ile ilgili olarak yorum yapmak çok zordur. Bütün bunlar bir arada ele alındığında, ritüallerdeki rolleri dolayısıyla dinsel bağlantıları ve tapınakla olan ilgileri; diğer metinlerle ortaya çıkan işlevleri birlikte düşünüldüğünde, "tapınak fahişesi" ya da "kutsal fahişe" terimleri ^{MUNUS.(MES)}KAR.KID için kabul edilebilir. Ancak bu durumda hemen şunu

da bel irtmek gerekir ki, Hititler de hem “kutsal fahişe” hem de sıradan fahişe için aynı sumerogramı kullanmış olmalıdırlar. Bu bağlamda “tapınak fahişeleri”nin kelimenin anlamıyla uyumlu bir işlevleri olduğuna dair metinlerden hiç bir işaret elde edilemez.